

BALPETEĞİ ANAOKULU VELİ BÜLTENİ

ÖĞRENCİLERİMİZİN MUTLU YARINLARINI BİRLİKTE
İNŞA EDELİM

ÇOCUĞUNUZ VE GELİŞİMİ

GİRİŞ

İnsan, yaşamı boyunca sürekli bir gelişim ve değişim içindedir. Gelişim konusunda çocukların hangi dönemde neler

yaşayacaklarını ve nasıl davranacaklarını bilmek anne-babaların hazırlıklı olmalarını, çocuğa yaşam yolculuğunda uygun desteği vermelerini sağlar.

Çocukluk, gençlik, olgunluk, yaşlılık olarak adlandırılan bu çağlar, birbirinden keskin sınırlarla ayrılmaz. Bir önceki çağın etkisi altında oluşur ve bir sonraki çağı etkiler. Çocukluk gençliği, gençlik olgunluğu yaratır.

Toplumsal yaşayış, ailenin yetiştirme biçimi ve çocuğa yaklaşımı, cinsiyet, eğitim vb. birçok özellik kişiliğin gelişimini etkiler.

Gelişim görevlerinin başarı ile tamamlanması, bireyi hem mutlu ve uyumlu yapar hem de ileride karşılaşacağı ve başarması zorunlu olan yeni gelişim görevleri için bireyin kendine güven duymasını sağlar.

3-6 Yaş Gelişim Özellikleri

3-6 yaş gelişimi kendi içerisinde birçok farklılık göstermektedir. Bu yaş dönemi yıllara göre ele alınacak olursa;

2,5 yaş dönemi, gelişimin kritik dönemlerinden biri olarak kabul edilir. Bu zorlu dönemde çocuk dengesiz, olumsuz, kararsız ve isyankârdır. Büyüklerinin sözünü

dinlemez, hatta tersini yapar. Sadece, yetişkinlerin dediğinin olmaması için istemediği bir şeyi bile yapabilir. İstekleri kısıtlandığında öfkelenir, çevresinden yardım istemez, kendi başına başarmayı amaçlar. Bu dönem her çocukta görülebilen doğal bir geçiş evresidir. Ancak, bu evrede oluşan takıntılar ve aşırı gerginlikler, ileriki yıllarda inatçılık ve direnç belirtileri şekline de dönüşebilir. Anne-babanın kuracağı iletişim tarzı, çocuğun gelecekteki davranışlarını etkiler.

Bu olumsuzluk evresinde çocuk, başkalarıyla paylaşma konusunda zorlanır ve rekâbet duygusu yaşar. Hem bağımsız olmaya, hem de yetişkin onayına ihtiyaç duyar. Zaman zaman da otoriteye öfke ve terslikle karşı çıkabilir. Bu dönemde; çocuğun olumsuz davranışını görmezden gelmek, kısa bir süre ilgisiz kalmak, tartışmaya girmemek, sürtüşmemek, bir başka etkinliğe yöneltmek ve anne-baba olarak başka bir şeyle meşgul olmak, olumsuz davranış bittiğinde ilgilenmek doğru bir yaklaşım olacaktır. Anne-baba gerginliklerle geçen bu dönemin, gelişimin normal ve geçici bir evresi olduğunu unutmamalıdır. Çocuğun hırçınlaştığı, olumsuzlaştığı ve öfke nöbeti geçirdiği dönemde sakin ve sabırlı olmak, göz kontağı kurarak, konuşmak uygun olacaktır. Bu dönemde çocuğun çabalarının desteklenmesi ve başarılarının övülmesi önemlidir.

Çocuğun paylaşmayı öğrenebilmesi için başkalarına bir şeyler vermesini gerektiren oyunları oynamak yararlı olacaktır.

3 yaşındaki çocuk artık, çevresinde kendisinden bağımsız bir dünyanın varlığını ve kendisinin o dünya içinde bir birey olduğunu kabul eder. Bu evrede çocuk kendine özel ayrı bir benlik ve cinsiyet duygusu geliştirmeye başlar. 3 yaşını dolduran çocuklar hem fiziksel, hem de zihinsel özellikleri bakımından oldukça gelişmiş durumdadır. Çocuğun hareket koordinasyonu artmış, el becerileri oldukça gelişmiştir. Kalem kullanmaya, çizgiler çizmeye başlar. Dış dünyaya ilişkin sorular sorar ve çok meraklıdır.

Sosyal anlamda çok gelişmiştir. Bu dönemde yetişkinlerden çok yaşlılarıyla bir arada olmak ister. Ben merkezilik daha azalmış olduğu için grup oyunlarında daha az sorunlar yaşar. Arkadaşlarıyla birlikte olmak için zaman zaman onların isteklerine de cevap vermesi gerektiğini öğrenir. Bu sebeplerden dolayı çocuğun yaşlılarıyla bir arada olabilecekleri ortamlar yaratmak faydalı olacaktır. Bu dil gelişimini de destekler.

Özellikle bu dönemde çocuk, çevresindeki yetişkinlerin sorun çözme biçimlerini taklit eder. Yani bir problem

çıkıldığında anne-babası agresif davranıyorsa, çocuk da benzer durumlarda agresif davranmayı öğrenir.

Çocukların zaman içerisinde bağımsızlıklarını öğrenebilmeleri için kendi kendilerine yetmelerine ortam hazırlamak gereklidir. Bunun için ona, giymek istediği kıyafeti kendisinin seçmesi gibi fırsatlar sunulabilir. Böylece kararlarına saygı duyulduğunu hissetmesi karar verme becerisini de arttıracaktır.

Düzen alışkanlığının kazandırılması için "Oyuncakların dağılmış, istersen birlikte toplayalım." diyerek teşvik edilmeli ve ardından başarısı fark edilmelidir.

4 yaş çocuğu isteklerinin anında yerine getirilmemesini anlayışla karşılamayı öğrenmeye başlar. O, artık kendi dışındaki dünyanın kuralları olduğunu, başkalarının hak ve istekleri olduğunu görür, beklemeyi öğrenir. 4 yaş çocuğu değişken bir görünüm sergiler.

Sorgu çağı, 4 yaşında en yüksek düzeye ulaşır. Çocuğun sorgu çağını yaşadığının bilincinde olarak tüm sorularını sabırla yanıtlamak gerekir. Zihinsel gelişimi için çocukların sorularına uygun ve doğru yanıtlar bulması, öğrenme isteğinin kırılmaması açısından önem taşır.

Çocuğa zenginleştirilmiş bir yakın çevre ortamı sunmak;

birlikte yürüyüş, tiyatro, sinema, müze, konser, maç gibi farklı türdeki ortak etkinlikler yapmak, dış dünyayı öğrenebilmesi ve sosyal yönünün gelişimi açısından yararlı olacaktır.

Çocuklar bu dönemde çok hareketlenirler ve tehlikelere maruz kalma olasılıkları artar. Kazaların en fazla rastlandığı yaş, 4 yaş civarındır. Bu nedenle de anne-babaların çok dikkatli olmaları gerekir. Burada çocuğu hem korumak, hem de birçok şeyi denemesine fırsat vermek oldukça zor bir ayardır. Genellikle çocuğun güvenliği ön planda tutulmalıdır. Ancak, bunu yaparken çocuğun yaşam deneyimiyle öğreneceği şeylerin de zihinsel, fiziksel, duygusal gelişim açısından önemi olduğu unutulmamalıdır.

5 yaş çocuğu daha bilgili ve olgun görünümündedir. Çevresine karşı dostça bir yaklaşım içerisinde. En belirgin özellikleri arasında, yeterli ve dengeli oluşu gelmektedir. 4 yaş çocuğu, yarım bırakılan bir şeye karşı duyarsızken 5 yaş çocuğu başladığını bitirmeyi sever. Artık, daha çabuk karar verir. Koşar, hoplar zıplar; dolayısıyla büyük kas hakimiyeti gelişmiştir. Yazı yazmak, makasla kâğıt kesmek gibi küçük kas becerileri gerektiren işleri yapmaya başlar. 5 yaşına gelen çocuklar artık, yetişkine çok daha az ihtiyaç duyar hale gelmiştir. Düzenli cümleleri ile insanlarla olan kişisel ve

sosyal ilişkilerini artırmıştır.

Anne-babanın bu dönemde çocukların sorularına sabırla cevap verip, olayları sebep-sonuç ilişkisi içinde anlatması, çocuğun sözcük bilgisinin artması, merak duygusunun tatmini, neden –sonuç ilişkisi kurabilme yeteneğinin gelişmesine katkı sağlar.

Ayrıca; anne-baba çocuğun gelişimini destekleyebilmek amacıyla ona, yaşına uygun sorumluluklar vermelidir. Bu nedenle; çocuğun giyinme, temizlik vb. gibi kendi öz bakımının neredeyse tamamını kendisinin karşılaması, oda toplaması, eşya yerleştirmesi, yemeğin hazırlanmasına-toplanmasına yardım gibi evde bazı görevleri olmalıdır. Bu, çocuğun kendine güvenmesi, değerli ve önemli hissetmesi açısından çok önem taşır.

Bu yaş korkuların sıkça görüldüğü bir yaştır. Bu korkularını tanımlamakta güçlükler yaşar. Bu durumda çocuğu dinlemek, korkusunun nedenini anlamaya çalışmak ve sakinleştirmek gerekir.

Çocuğun ilk altı yılı, bireyin gelişiminin temel taşlarını oluşturması, temel bilgi ve becerilerin bu erken gelişim yıllarında kazanılması nedeniyle büyük önem taşır. 0-6 yaş arası çocuk gelişiminin hızla yönlendiği kritik yıllardır. Bu

erken gelişim yıllarında temeli atılan fiziksel-motor gelişimi, sosyal-duygusal gelişimi ve bilişsel gelişim ileri yaşlarda yön değiştirmekten çok, aynı yönde gelişme gösterecektir. Araştırmalar, çocukluk yıllarında kazanılan davranışların yetişkinlikte, bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını büyük ölçüde biçimlendirdiğini ortaya koyar. Çocuk, 0-6 yaş döneminde; sevgiyi, özgüveni, yeteneklerini, paylaşmayı, cesaretli olmayı, insanlarla sağlıklı iletişim kurmayı öğrenir.